

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА ТА ДІЗНАННЯ

УДК 343.148(477)

В. І. ДЯЧУК,

кандидат юридичних наук,

заступник начальника

Головного слідчого управління Міністерства внутрішніх справ

ОЦІНКА СЛІДЧИМ ВИСНОВКУ ЕКСПЕРТА-АВТОТЕХНІКА ЯК ДЖЕРЕЛА ДОКАЗІВ

На підставі аналізу та узагальнення праць вітчизняних та зарубіжних науковців, а також матеріалів слідчої практики висвітлено процесуальні і теоретичні проблеми, пов'язані із загальними правилами оцінки висновку експерта-автотехніка, як джерела доказів при розслідуванні дорожньо-транспортних злочинів.

Проведення судової експертизи регламентується Законом України «Про судову експертизу», Кримінально-процесуальним кодексом (далі – КПК) України (статті 75–77, 196, 198–200) і Цивільно-процесуальним кодексом України (статті 57–61), Інструкцією про організацію провадження судових експертиз у науково-дослідних судово-експертних установах Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 р. № 53/5, Положенням про експертну службу МВС України від 20 червня 2000 р. № 988.

Питанням оцінки висновку експерта приділено увагу багатьма фахівцями в галузі як криміналістики, так і кримінального та цивільного процесів. Це праці Л. Ю. Ароцкера, Т. В. Варфоломєєвої, А. І. Вінберга, Р. С. Белкіна, М. М. Михеєнка, В. Т. Нора, О. О. Ейсмана, Н. І. Клименко, В. П. Колмакова, В. К. Лисиченка, І. Л. Петрухіна тощо. Проте при розслідуванні дорожньо-транспортних подій виникають процесуальні і теоретичні проблеми, пов'язані з загальними правилами оцінки висновку експерта-автотехніка як джерела доказів при розслідуванні дорожньо-транспортних злочинів.

В. П. Колмаков, зокрема, акцентує увагу на проведенні оцінювання висновку криміналістичної експертизи в декількох аспектах – процесуальному, логічному, граматичному, фактичному, методичному та ілюстраційному [1, с. 33]. Особливість оцінювання висновку експерта полягає у визначенні наукової достовірності та доказового значення. Таке оцінювання складається з аналізу процесуальної, фактичної, логічного і науково-методичного аспектів висновку, а також встановлення придатності його як джерела доказу.

Кримінально-процесуальне законодавство передбачає можливість призначення й проведення експертизи тільки після порушення кримінальної справи. Однак не без підстави деякі автори висловлюють думку про те, що призначення й проведення експертизи варто здійснювати до порушення кримінальної справи. Зокрема Р. С. Белкін обґрунтовує необхідність проведення експертизи до порушення кримінальної справи як форми залучення «обізнаної особи до встановлення наявності або відсутності підстав для порушення кримінальної справи» [2, с. 11]. Наукова дискусія з цього питання триває вже давно, але з часом вона тільки набирає гостроти.

Стаття 67 КПК України, яка встановлює загальні правила оцінювання доказів, відзначає, що суд, прокурор, слідчий та особа, яка провадить дізнання, зобов'язані оцінювати докази за своїм внутрішнім переконанням, яке має ґрунтуватися на всебічному, повному та об'єктивному розгляді всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом. Для зазначених осіб ніякі докази не мають наперед встановленої сили.

Пункт 17 постанови Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 1997 р. № 8 зобов'язує суд під час перевірки й оцінювання експертного висновку з'ясувати: чи було дотримано вимоги законодавства при призначенні та проведенні експертизи; чи не виникли обставини, які виключають участь експерта у справі; компетентність експерта і чи не вийшов він за межі своїх повноважень; достатність поданих експертові об'єктів дослідження; повноту відповідей на порушені питання та їхню

відповідність іншим фактичним даним; узгодженість між дослідницькою частиною та висновком експертизи; обґрунтованість експертного висновку та його узгодженість з іншими матеріалами справи. О. С. Панєвін і Г. Є. Сухова в процесі вивчення матеріалів кримінальних справ дійшли висновку, що наведений перелік обставин, котрі підлягають з'ясуванню під час оцінки висновку експерта, доцільно доповнити питаннями, які б стосувалися наукової обґрунтованості висновку та правильності застосування конкретної методики (якою установою чи науковцем розроблено; яким органом або установою дозволено чи рекомендовано її використання; джерело, де її опубліковано) [3, с. 143].

Досліджуючи висновок експерта, суди повинні виходити з того, що згідно зі ст. 67 КПК України експертний висновок не має наперед установлені сили та переваги над іншими джерелами доказів, підлягає перевірці й оцінці за внутрішнім переконанням суду, має ґрунтуватися на всебічному, повному і об'єктивному розгляді всіх обставин справи. Про наведені правила оцінки висновку експерта вказувалося і в ухвалі судової колегії Верховного Суду України від 26 липня 1988 р. [4, с. 253]. Відповідно до ст. 75 КПК України, висновок експерта не є обов'язковим для особи, яка проводить дізнання, слідчого, прокурора і суду, але незгода з цим висновком повинна бути вмотивованою.

Хоча висновок експерта і не має ніяких переваг перед іншими доказами, він має суттєву специфіку, сформовану на основі дослідження, проведеного з використанням спеціальних знань. Ю. К. Орлов зазначає, що оцінка висновку експерта часто становить для осіб, які не володіють такими знаннями, неабияку складність; у той же час це призводить до того, що на практиці доволі поширена надмірна довіра до висновку експерта, завищена оцінка його доказового значення [5, с. 40].

Під час оцінки висновку експерта слід також мати на увазі положення п. 13 постанови Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 1997 р. № 8, згідно з яким у випадках, коли проведено декілька експертиз щодо одного і того самого предмета, в тому числі комплексну, комісійну, додаткову чи повторну, кожний висновок експерта повинен оцінюватися з точки зору всебічності, повноти й об'єктивності експертного дослідження. Такій оцінці підлягають також окремі висновки експертів – членів комісійної чи комплексної експертизи, які не підписали спільний висновок. Не повинна

надаватися перевага висновку експерта лише тому, що вона проведена комісійно, повторно, експертом авторитетної установи або особою, яка має більший досвід експертної роботи тощо.

Вченими висуваються вимоги до висновку експерта, відповідність яким підлягає встановленню в процесі його оцінки дізнавачем, слідчим, прокурором чи судом: законність; обґрунтованість; аргументованість; умотивованість; повнота; вичерпність; докладність; кваліфікованість; визначеність; доступність; обумовленість матеріалами справи; істинність; достовірність; всебічність; об'єктивність; переконливість; внутрішня узгодженість; допустимість висновку експерта як джерела доказів; достатність та придатність матеріалів експертизи; наявність повних і категоричних відповідей на поставлені питання; дотримання передбаченого законом порядку призначення та проведення експертизи; правильність оформлення висновку експерта; наявність необхідних реквізитів, визначених законом; допустимість об'єктів, що підлягали дослідженню, тощо.

Висновок експерта як окремий вид джерела доказів має певні особливості: експерт повідомляє особі, яка призначила експертизу, фактичні дані, встановлені ним особисто під час проведення дослідження в межах поставленого завдання на підставі наявних у експерта спеціальних знань. Процесуальній особі, що призначила таке дослідження, для оцінки висновку не обов'язково мати такі самі спеціальні знання, і вона не повинна проводити для перевірки висновку будь-які власні дослідження і встановлення доказових фактів. Експерт, формулюючи висновок з проведеного дослідження, здійснює оцінку матеріалів експертизи, але така оцінка не є оцінкою доказів, що входить до прерогативи слідчого та суду. В разі проведення правової експертизи і слідчий (суддя), і експерт у своїй оцінній діяльності використовують правові знання, але експертна оцінка, на підставі якої експерт формулює висновок, та оцінка висновку експерта процесуальною особою – не тотожні поняття.

Без сумніву, оцінка висновку експерта є досить відповідальним і копітким для процесуальної особи етапом використання доказів. Проте, як справедливо зазначає Н. І. Клименко, на практиці, на відміну від теорії, оцінка висновку експерта здебільшого зводиться до перевірки того, чи на всі поставлені питання експерт дав відповідь, а це не є рівноцінним навіть перевірці повноти висновку, тобто всіх обставин проведеного дослідження, а не тільки збігу

кількості відповідей і питань [6, с. 169]. Існують й інші помилкові підходи до оцінки висновку експерта. Так, досить часто слідчі порівнюють висновки експерта з іншими матеріалами справи, не враховуючи інших частин того самого висновку, наприклад, не порівнюють питання з отриманими висновками, сприймають імовірні висновки експертів як докази, що підтверджують той або інший факт.

Об'єктивна оцінка висновку експерта-автотехніка слідчим дозволяє правильно визначити місце такого висновку в системі доказів при розслідуванні кримінальних справ про дорожньо-транспортні злочини. Ефективність судової експертизи багато в чому визначається діяльністю слідчого з оцінки та використання її результатів.

Оцінка висновку експерта не повинна бути самоціллю. Вона передбачає встановлення можливості використання висновку як доказу. При використанні експертного висновку в цій ролі слідчі мають бути впевненими, що факти, які містяться в ньому, відповідають об'єктивній дійсності. Така впевненість може бути лише результатом всебічної оцінки висновку. Використовувати висновок експерта – значить встановити з його допомогою факти, важливі для розслідування. В цьому й полягає кінцева мета проведення будь-якої експертизи, в т.ч. автотехнічної.

Висновок експерта-автотехніка як доказ є специфічним тому, що ґрунтується на застосуванні спеціальних знань, однак оцінюється слідчими за загальними процесуальними правилами.

Першим етапом оцінки висновку експерта-автотехніка є оцінка його з позиції достовірності. Слідчий використовує його як доказ разом з іншими для встановлення обставин справи. Використання доказів виражається у відтворенні на підставі достовірних даних картини дорожньо-транспортної пригоди.

Оцінюючи висновок експерта, слідчий може перевірити як дотримання процесуального порядку проведення експертизи (перевірку законності викладеного), так і правильність висновків (перевірка обґрунтованості висновку). У зв'язку з цим до висновку експерта висуваються певні вимоги.

При оцінці висновку слідчим необхідно звернути увагу перш за все на рівень наукової підготовленості експерта, котрий проводив дослідження.

У процесі оцінки висновку експерта-автотехніка щодо встановлення причинно-наслідкових зв'язків у події ДТП необхідно

з'ясувати не тільки загальний рівень знань експерта, але й компетентність у вирішенні поставлених перед ним питань.

Оцінка обґрунтованості висновку експерта-автотехніка з дослідження причинно-наслідкових зв'язків, на нашу думку, повинна враховувати перевірку:

1) вихідних даних (фактичних і науково-технічних), покладених експертом-автотехніком в обґрунтування висновків, чи достатньо вони використані експертом при укладанні висновку;

2) правильності застосованих наукових положень та обраної методики дослідження;

3) умотивованості, аргументованості висновків (чи відповідають факти, встановлені експертом, матеріалам справи, обставинам дорожньо-транспортної пригоди, тобто іншим встановленим у справі доказам);

4) логічної стрункості висновку, наявності або відсутності в ньому внутрішніх суперечностей, математичних помилок у розрахунках;

5) наявності у висновках експерта повних відповідей на поставлені питання, наскільки це можливо в даному випадку.

Деякі слідчі вважають, що оскільки вони не мають таких глибоких спеціальних знань, як в експертів-автотехніків, то й не можуть оцінювати наукову обґрунтованість висновку автотехнічних експертиз і приймають їх свідомо як істинні. Таку думку не можна визнати правильною. Наукові засади проведення низки експертних досліджень слідчими працівниками вивчаються в ході їх професійної підготовки. У процесі практичної діяльності ці знання розширюються і поглиблюються, набувається досвід оцінки автотехнічних експертиз. Тому слід погодитися з положенням О. Р. Шляхова про те, що слідчі можуть оцінювати теоретичні положення та методики експертиз, хоча вони і не є фахівцями в конкретній галузі науки і техніки [7, с. 425].

Ретельній оцінці повинні бути піддані фактичні вихідні дані, які використані експертом самостійно з матеріалів справи (у випадках, коли для їх вибору потрібно застосування спеціальних технічних знань). Їх оцінка полягає у правильності вибору, у відсутності їх суперечливості, відповідності їх іншим фактичним даними, які є в матеріалах кримінальної справи.

У практиці проведення автотехнічних експертиз має місце постановка слідчими перед експертами питань про спроможність тих чи інших вихідних даних, отриманих від учасників і очевидців пригоди, що визнається методично

правильним. Крім того, експерти-автотехніки відповідно до методичних рекомендацій повинні перед тим, як приступити до дослідження, перевірити технічну спроможність вихідних даних, наданих слідчими та судами. Іноді зазначені дослідження експертом (найчастіше в разі їх технічної неспроможності) наводяться в дослідницькій частині викладеного самостійно, що надалі значною мірою полегшує слідчому оцінку фактичних вихідних даних.

В оцінці вихідних даних важливою є перевірка джерела, з якого вони отримані. Особливості оцінки науково-технічних вихідних даних, узятих експертом із довідково-нормативної літератури, зумовлені тим, що більшість параметрів, необхідних для дослідження, мають значення у певних діапазонах, і експерт може довільно взяти ту чи іншу їхню величину, обов'язкову за оцінкою вимог про зазначення у висновку автотехнічної експертизи джерела отримання вихідних даних.

Експерти-автотехніки під час досліджень часто орієнтуються на середні параметричні значення. Такий підхід є не зовсім обґрунтованим, на що вказувалося в літературі, оскільки середнє значення не завжди достовірне. З. М. Соколовський зазначав, що при проведенні експертизи «середнього» шляху немає. Якщо коливання вихідних даних у певних межах не має істотного значення, то висновок має бути категоричним [8, с. 70]

Особливого значення набуває аналіз слідчим вихідних даних під час оцінювання висновків експертів-автотехніків, отриманих із використанням комп'ютерної техніки. Автоматизація експертних досліджень не поширюється на вибір вихідних даних, які закладаються в комп'ютер експертом або оператором. Тому аналіз повноти і точності вибору цих даних повинен бути центральним структурним елементом оцінювання висновків експертів-автотехніків.

На етапі оцінки обґрунтованості висновків автотехнічних експертиз з питань досліджень причинного зв'язку між діями учасника дорожньо-транспортної пригоди і фактом його настання перевіряється правильність з'ясування експертом-автотехніком механізму ДТП та вибору норм правил безпеки дорожнього руху, що підлягає застосуванню. Крім того, аналізується застосована експертом методика визначення наявності або відсутності технічної можливості в учасника пригоди запобігти її настанню. На наступному етапі оцінки обґрунтованості викладеного перевіряються мірку-

вання експерта в частині рішення питання про відповідність або невідповідність дій учасників пригоди вимогам Правил дорожнього руху. Цей аналіз заснований як на перевірці методичних положень, так і на перевірці правильності проведення розрахунків або правильності експертних посилок (міркувань) рішення цього питання, якщо це не пов'язано з проведенням розрахунків.

При цьому перевіряється обов'язковість інженерно-технічного аналізу рішення, прийнятого учасником ДТП у сформованій дорожній ситуації. Тут особливу увагу слідчі та суди повинні звертати на те, чи проводив експерт оцінку суб'єктивних якостей учасника події, що, природно, пов'язано з виходом його за межі своєї компетенції.

При оцінюванні обґрунтованості встановлення наявності або відсутності причинного зв'язку між діями учасника події і фактом його настання слідчі та суди повинні перевіряти також правильність застосування експертом теоретичних положень дослідження причинності автотехнічної експертизи (методу уявного моделювання, розкриття спеціального (технічного) змісту застосованої норми Правил дорожнього руху).

У слідчій практиці часто зустрічаються випадки, коли суттєву допомогу можуть надавати висновки за окремими обставинами інших експертів. Прикладом цього може бути оцінка судом висновку експерта, викладена в ухвалі про повернення кримінальної справи на додаткове розслідування.

На обґрунтованість висновку судової автотехнічної експертизи впливає логічність суджень, викладених експертом у висновку. Відступ від правил логіки при обґрунтуванні висновків зумовлює наявність у висновку суперечностей, неаргументованих тверджень тощо.

Для визначення доказової ролі висновку експерта-автотехніка важливе значення має порівняння його з іншими матеріалами справи, з'ясування наявності (відсутності) зв'язку між доказуваними і доказовими фактами [9, с. 319]. Воно залежить від об'єктивного зв'язку фактів, встановлюваних експертом з обставин справи. У висновку експерта-автотехніка, як і будь-якого експерта, можуть міститися дві групи фактів:

- виявлення експертом того, що безпосередньо ним спостерігається (пошкодження деталей, мікроструктура металу);
- висновок щодо яких експерт робить на основі виявлених ним обставин.

Тому оцінка висновку експерта передбачає також аналіз зв'язку фактів, викладених у висновку, з обставинами справи та іншими фактичними даними, отриманими шляхом допиту свідків, огляду місця ДТП, інших слідчих дій.

Варто зазначити, що висновок експерта-автотехніка після його оцінки повинен оцінюватися разом з іншими доказами. Тільки після цього створюється можливість остаточно вирішити питання про достовірність, обґрунтованість висновку. Аналіз висновків експертів-автотехніків показує, що має місце різний підхід до оцінювання дій водія, який перебував у небезпечних умовах для руху. Зазвичай в цих випадках у процесі дослідження дій водія виконуються такі операції:

а) розраховується відстань транспортного засобу від місця первинного контакту з джерелом небезпеки в момент виникнення (виявлення водієм) небезпеки для руху;

б) розраховується гальмівний шлях транспортного засобу;

в) порівнюються значення відстані транспортного засобу від місця ДТП із гальмівним шляхом.

Якщо величина відстані транспортного засобу більша від гальмівного шляху, робиться висновок, що водій мав технічну можливість запобігти ДТП і його дії не відповідали вимогам Правил дорожнього руху.

Якщо відстань транспортного засобу від місця зіткнення менша від гальмівного шляху, робиться висновок, що водій не мав технічної можливості запобігти ДТП екстремим гальмуванням із зупинкою транспортного засобу до лінії руху (місця знаходження) джерела небезпеки. Як іноді пишуть експерти в таких випадках, «відсутність технічної можливості запобігти зіткненню в момент виникнення небезпеки для руху дає підстави для висновку про те, що дії водія вимогам Правил дорожнього руху не суперечили».

За такого підходу не враховуються реальні дії водія, розпочаті ним для запобігання ДТП (гальмував, маневрував, не діяв), і тому він не може бути визнаний придатним для всіх випадків. Дотримуючись наведеної вище програми дослідження, експерти іноді визнають відповідними Правилам дорожнього руху дії водія, який застосував маневр і здійснив наїзд на смугу зустрічного руху або за межами проїжджої частини за обставин, коли зниження швидкості чи навіть просто збереження прямолінійного руху транспортного засобу виключало дорожньо-транспортну пригоду.

При виявленні суперечності між висновком експерта-автотехніка та іншими доказами слідчому або суду необхідно вивчити взаємопов'язані матеріали справи і встановити, є їх розбіжність наслідком необґрунтованості (помилковості) висновків експерта або недостовірності доказів, які їм суперечать. У випадках, коли причина суперечності міститься в самому змісті висновку, слідчий або суд має право призначити додаткову або повторну експертизу, допитати експерта. Якщо у справі недостатньо фактичних даних для оцінки достовірності висновків експерта, слідчий або суд повинні провести відповідні процесуальні дії з метою отримання необхідних матеріалів або відомостей, що дозволяють провести таку оцінку.

До основних причин призначення повторних автотехнічних експертиз слід віднести суперечливість висновку експерта іншим матеріалам справи, наявність сумнівів у правильності висновку експерта, необґрунтованість висновку експерта, інші причини (нові обставини, клопотання адвоката).

Найбільш характерними підставами призначення повторних автотехнічних експертиз є, як правило, сумніви у правильності висновку, суперечливість висновку іншим даним у справі, необґрунтованість початкового висновку, інші підстави (некомпетентність експерта, порушення процесуального порядку проведення експертизи).

Основними причинами призначення додаткових автотехнічних експертиз є: неповнота експертного дослідження; недостатня чіткість висновків експерта; інші причини (нові обставини, клопотання адвоката).

У результаті оцінки висновку слідчий може визнати його повним і обґрунтованим, або недостатньо чітким і повним, і призначити відповідно до ст. 75 КПК України додаткову експертизу або допитати експерта; необґрунтованими або такими, що викликають сумнів у його правильності та за необхідності призначити повторну експертизу або провести інші процесуальні дії, спрямовані на перевірку висновків експерта.

З урахуванням викладеного вище доходимо висновку: операційні дослідження з судової автотехнічної експертизи, сутність яких полягає в застосуванні технічних норм Правил дорожнього руху до конкретної дорожньо-транспортної пригоди з метою оцінки дій водія щодо керування транспортним засобом, включають наступні стадії: аналіз фактичних обставин (механізму) дорожньо-транспортної пригоди;

вибір і тлумачення норми, порівняння дій, приписаних вибраною нормою, з діями, вчиненими на місці дорожньо-транспортної пригоди. Усі стадії цього дослідження, проведеного за єдиною логічною моделлю, повинні знайти повне відображення у висновку експерта.

Як свідчить проведений нами аналіз кримінальних справ, під час оцінювання висновків автотехнічної експертизи з питань дослідження дій водіїв нерідко припускаються помилок, що спричиняє необґрунтоване притягнення до

кримінальної відповідальності і засудження осіб. Для усунення цих помилок необхідно підвищити вимоги до повноти, об'єктивності та вмотивованості висновків експертів-автотехніків про дії водіїв, а також розширити консультативно-методичну роботу судово-експертних установ з метою ознайомлення слідчих, прокурорів і суддів з основними положеннями експертного аналізу дій учасників ДТП.

Список використаної літератури

1. Легких К. В. Загальнонаукові та процесуальні питання проведення судової правової експертизи в судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / К. В. Легких. – К., 2009. – 206 с.
2. Белкин Р. С. Курс криминалистики : в 3 т. Т. 3. Криминалистические средства, приёмы и рекомендации / Р. С. Белкин. – М. : Юристъ, 1997. – 480 с.
3. Панєвін О. С. Судова експертиза в кримінальних справах / О. С. Панєвін, Г. Є. Сухова // Коментар судової практики в кримінальних та адміністративних справах. Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995–1997) / відп. ред. В. Т. Маляренко. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – С. 131–145.
4. Практика судів України в кримінальних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1993. – № 4. – С. 148–154.
5. Орлов Ю. К. Заключение эксперта и его оценка (по уголовным делам) : учеб. пособие / Ю. К. Орлов. – М. : Юристъ, 1995. – 64 с.
6. Клименко Н. І. Судова експертологія: курс лекцій : навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / Н. І. Клименко. – К. : Ін Юре, 2007. – 528 с.
7. Шляхов А. Р. Организация и производство криминалистической экспертизы в СССР / А. Р. Шляхов // Теория и практика криминалистической экспертизы : сб. науч. тр. – 1985. – Вып. 9–10. – С. 423–426.
8. Соколовский З. М. Вопросы использования экспертом материалов дела / З. М. Соколовский. – Харьков : ХГУ, 1964. – 72 с.
9. Авилина Л. М. Назначение и производство судебных экспертиз : пособие для следователей, судей и экспертов / Л. М. Авилина, Л. Д. Беяева, М. С. Браинин, Ю. Ф. Воронин, Ю. М. Воронков, Г. П. Аринушкин, А. Р. Шляхов. – М. : Юрид. лит., 1988. – 320 с.

Надійшла до редколегії 24.03.2011

ДЯЧУК В. И. ОЦЕНКА СЛЕДОВАТЕЛЕМ ВЫВОДА ЭКСПЕРТА-АВТОТЕХНИКА КАК ИСТОЧНИКА ДОКАЗАТЕЛЬСТВ

На основе анализа и обобщения работ отечественных и зарубежных ученых, а также материалов следственной практики освещены процессуальные и теоретические проблемы, связанные с общими правилами оценки вывода эксперта-автотехника как источника доказательств при расследовании дорожно-транспортных преступлений.

DYACHUK V. INVESTIGATIONAL ESTIMATION OF CONCLUSION OF AN EXPERT ON MOTOR VEHICLES AS A SOURCE OF EVIDENCE

Based on the analysis and synthesis of the papers of Ukrainian and foreign scientists, materials of investigative practices procedural and theoretical problems associated with general rules of examination, estimation of conclusion of an expert on motor vehicles as a source of evidence in the investigation of traffic offenses are reflected.